

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๓/๒๕๖๔

วันที่ ๑๗ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางส่งคำโต้แย้งของผู้คัดค้านในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ กค ๑/๒๕๖๔ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกรณีผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ขอให้บังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการที่กระทำขึ้น ณ ประเทศสิงคโปร์ ตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๙ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ โดยกล่าวอ้างว่าผู้ร้องและผู้คัดค้านได้ร่วมกันทำสัญญาบริการ โดยผู้ร้องจะให้บริการแก่ผู้คัดค้านในการแนะนำลูกค้า การออกแบบ การพัฒนา และกรรมวิธีการผลิตสินค้าผ้าทอ และผู้คัดค้านจะต้องจ่ายค่าบริการและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ร้องตามใบแจ้งหนี้ที่เรียกเก็บ แต่ปรากฏว่าผู้คัดค้านผิดนัดชำระหนี้ค่าบริการ ผู้ร้องจึงยื่นคำขอต่อศูนย์อนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศสิงคโปร์ (Singapore International Arbitration Centre : SIAC) เพื่อระงับข้อพิพาทดังกล่าวโดยการอนุญาโตตุลาการตามข้อบังคับว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการของ SIAC อันเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่ผู้ร้องและผู้คัดค้านตกลงกันไว้ในสัญญา โดยผู้คัดค้านได้ตอบรับคำขอระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการ และตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ (Tribunal) เพื่อระงับข้อพิพาทดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ คณะอนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดให้ผู้คัดค้านชำระเงินพร้อมดอกเบี้ย

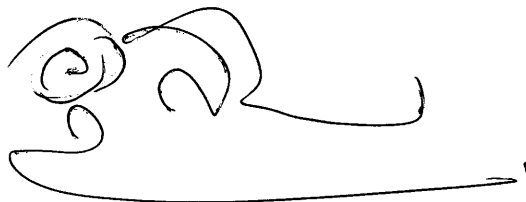
ค่าป่วยการคณะอนุญาโตตุลาการ ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายของ SIAC ค่าทนายความและค่าใช้จ่ายของทนายความแก่ผู้ร้อง ซึ่งผู้คัดค้านได้ทราบคำชี้ขาดดังกล่าวแล้วแต่ไม่ชำระเงินตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ผู้ร้องได้มีหนังสือบอกกล่าวทวงถามไปยังผู้คัดค้าน แต่ผู้คัดค้านไม่ชำระหนี้ตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการแต่อย่างใดผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๙ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ เพื่อขอให้บังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการที่ทำขึ้นในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นคำชี้ขาดต่างประเทศที่อยู่ในบังคับแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับนับถือและการใช้บังคับคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ฉบับนครนิวยอร์ก ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๐๑ (ค.ศ. ๑๙๕๘) ที่ประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์เป็นภาคีสมาชิกผู้คัดค้านยื่นคำร้องคัดค้านคำขอบังคับตามคำชี้ขาดดังกล่าวโดยอ้างว่าการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการเป็นการชี้ขาดข้อพิพาทที่ไม่เป็นไปตามข้อสัญญาและขัดต่อพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๔ วรรคสี่ ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และเป็นการวินิจฉัยที่ขัดต่อข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวน การยอมรับและบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจึงขัดต่อพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๐ (๒) (ข) (ที่ถูก คือ วรรคสาม (๒) (ข)) และมาตรา ๔๓ (๒) ศาลย่อมมีอำนาจปฏิเสธคำชี้ขาดได้ตามมาตรา ๔๔ นอกจากนี้ข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการตามสัญญาบริการไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายแห่งประเทศที่คู่สัญญาได้ตกลงกันไว้ เนื่องจากมิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายกำหนดและมีได้ลงนามโดยกรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทผู้คัดค้านจึงไม่อาจเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการได้ และการวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศของประเทศสิงคโปร์ได้นำกฎหมายประเทศอังกฤษมาใช้บังคับในคดีนี้ ทั้งที่ผู้ร้องและผู้คัดค้านไม่ได้มีสัญชาติอังกฤษและไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศอังกฤษ และสัญญาได้ทำขึ้นหรือยึดถือปฏิบัติในประเทศไทยคำวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าวจึงขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การที่พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๑ บัญญัติให้คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการไม่ว่าจะได้ทำขึ้นในประเทศใดให้ผูกพันคู่พิพาท และเมื่อได้มีการร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจยอมรับบังคับได้ตามคำชี้ขาดนั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ยอมรับคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยชี้ขาดในต่างประเทศโดยองค์กรต่างประเทศซึ่งทำให้อำนาจอธิปไตยทางศาลของประเทศไทยถูกระทบกระเทือนอย่างมีนัยสำคัญ ขัดต่อหลักการพิพาทอารรถคดีเป็นการใช้อำนาจตุลาการอันเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจอธิปไตยที่ต้องไม่ตกอยู่ในอาณัติหรือภายใต้อำนาจตุลาการของรัฐอื่นหลักการปกครองของประเทศที่มีอำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์มีหลักการสำคัญคือการไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น

และไม่ถูกประเทศอื่นแทรกแซงกิจการภายในของตน การบังคับและการตีความตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศให้มีสถานะทางกฎหมายเช่นเดียวกับคำพิพากษาของศาลไทย รวมทั้งการยอมรับคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยชี้ขาดที่ได้กระทำขึ้นในต่างประเทศโดยองค์กรต่างประเทศ ขัดต่อหลักการพิพากษาอรรถคดี ดังนั้น พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๑ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นกระบวนการเพื่อระงับข้อพิพาททางแพ่งและพาณิชย์ระหว่างประเทศที่คู่สัญญาตกลงกันเพื่อให้มีการตัดสินชี้ขาดข้อพิพาทโดยบุคคลภายนอกที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่แต่งตั้งขึ้น ซึ่งเรียกว่า “อนุญาโตตุลาการ” และคู่สัญญายินยอมผูกพันที่จะปฏิบัติตามคำชี้ขาดนั้น ทั้งนี้ เนื่องจากเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๐๒ (ค.ศ. ๑๙๕๙) ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับนับถือและการใช้บังคับคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๕๘ หรือที่เรียกว่า “อนุสัญญานิววยอร์ก” ซึ่งทำขึ้นเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๐๑ โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัตินี้ว่า เนื่องจากกฎหมายอนุญาโตตุลาการฉบับเดิมใช้บังคับมานานแล้ว ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายอนุญาโตตุลาการของประเทศอื่น โดยนำกฎหมายแม่แบบว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทางพาณิชย์ระหว่างประเทศของคณะกรรมการว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติมาเป็นหลักเพื่อพัฒนาระบบอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศและส่งเสริมให้มีการใช้กระบวนการทางอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาททางแพ่งและพาณิชย์ระหว่างประเทศให้แพร่หลายยิ่งขึ้น อันจะเป็นการลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาลอีกทางหนึ่งจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการไม่ว่าจะทำได้ทำขึ้นในประเทศใดให้ผูกพันคู่พิพาท และเมื่อได้มีการร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจย่อมบังคับได้ตามคำชี้ขาดนั้น” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการกระทำขึ้นในต่างประเทศ ศาลที่มีเขตอำนาจจะมีคำพิพากษาบังคับตามคำชี้ขาดให้ต่อเมื่อเป็นคำชี้ขาดที่อยู่ในบังคับแห่งสนธิสัญญาอนุสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี และให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่ประเทศไทยยอมตนเข้าผูกพันเท่านั้น” เมื่อประเทศไทยมิได้ตั้งข้อสงวนว่า คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ประเทศไทยจะบังคับให้นั้นจะต้องเป็นคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่กระทำขึ้นในประเทศภาคีด้วยกัน และมีได้ตั้งข้อสงวนว่าจะต้องเป็นคำชี้ขาดเกี่ยวกับข้อพิพาททางพาณิชย์เท่านั้น จึงเป็นไปตามพันธกรณี

ที่ประเทศไทยมีอยู่ภายใต้อนุสัญญาดังกล่าว อันมีผลใช้บังคับระหว่างประเทศไทยกับบรรดาประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาดังกล่าว และทำให้การบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการไม่ว่าทำขึ้นในประเทศใด มีผลบังคับใช้อย่างเท่าเทียมกันโดยคู่สัญญาในกระบวนการอนุญาโตตุลาการต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาดนั้น และต้องไม่นำข้อพิพาทซึ่งได้รับการชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการแล้วไปเสนอต่อศาลเพื่อให้ระงับข้อพิพาทนั้นอีก เพื่อความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขข้อพิพาท คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจึงเป็นที่สุด และมีผลเป็นการยุติทั้งข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย แต่เนื่องจากอนุญาโตตุลาการไม่มีอำนาจบังคับตามคำชี้ขาด จึงต้องให้ศาลที่มีอำนาจตุลาการเข้ามาพิจารณาคำชี้ขาดและบังคับตามคำชี้ขาดนั้น การพิจารณาและการทำคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจึงมิใช่เป็นการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล มิใช่เป็นการใช้อำนาจตุลาการ จึงไม่ตกอยู่ในอาณัติหรือภายใต้อำนาจตุลาการของรัฐอื่นแต่อย่างใด จึงไม่มีผลกระทบต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคหนึ่งที่บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” และวรรคสอง ที่บัญญัติว่า “รัฐสภาคณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม” เพราะศาลที่มีอำนาจมีคำพิพากษาบังคับได้ในประเทศไทย คือศาลไทยเท่านั้น

จึงมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓

(นายอุดม ลิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ